

VIKTIGA PROJEKT AV GEMENSAMT EUROPEISKT INTRESSE (IPCEI:s)

Handbok för svenska företag

Svenskt Näringsliv
2021-08-30

Sammanfattning

Svenskt Näringsliv har gett Copenhagen Economics i uppdrag att skriva en handbok riktad mot svenska företag om att söka investeringsstöd för **viktiga projekt av gemensamt europeisk intresse (IPCEI:s)**.¹ IPCEI:s är omfattande och innovativa projekt som har potential att stärka viktiga värdekedjor och bidra med positiva spridningseffekter till hela Europeiska Unionen (EU). Stöd förutsätter att marknaden inte kan finansiera projekten på egen hand.

Första delen av handboken ger en översiktlig beskrivning av målsättningarna med IPCEI:s, listar de krav som projekt måste uppfylla för att kunna få stöd och diskuterar sektorer för framtida IPCEI:s. Andra delen beskriver IPCEI-ansökningsprocessen från start till mål och ger konkret vägledning till svenska företag som planerar eller redan söker stöd för ett IPCEI.

Investeringsstöd för IPCEI:s är till för att möjliggöra storskaliga gemensamma investeringsprojekt av europeiskt intresse. Projekten ska samlas kunskap, expertis, finansiella medel och aktörer i hela EU för att hantera viktiga marknadsmisslyckanden, systemfel och samhällsutmaningar som inte kan åtgärdas på annat sätt.

Sedan 2018 har stöd delats ut för att finansiera **integrerade projekt**: en grupp enskilda projekt som ingår i gemensam struktur med samma mål och bygger på ett enhetligt tillvägagångssätt för att nå målet.

Sverige har hittills godkänt 575 och 238 miljoner kronor i stöd till två enskilda projekt inom batterivärdekedjan. Det kan jämföras med godkänt stöd och antal stödbeviljade projekt **i hela EU: 81 miljarder till totalt 100 projekt**.

Inför framtida IPCEI:s har EU-kommissionen

(Kommissionen) betonat vikten av ännu mer öppenhet i ansökningsprocessen.² När IPCEI väntades offentliggöras i början av 2021 har följaktligen rekordmånga projekt ansökt om stöd både i Sverige och i andra EU länder.

Även om allt fler företag ser investeringsstöd inom IPCEI:s som ett intressant finansieringsalternativ, så saknar många svenska företag kunskap om ansökningsprocessen. Frågor som 'Hur mycket stöd delas ut?', 'Hur bestäms nya IPCEI:s?', 'Vad krävs för att söka stöd?', 'Hur ser arbetsbördan ut?', är exempel på vanliga frågor från svenska företag.

I denna handbok försöker vi ge svar på dessa frågor. Utifrån vår egen erfarenhet, existerande material och **intervjuer med Kommissionen, Regeringskansliet, Energimyndigheten, SEEL och tio svenska företag** försöker vi i denna handbok

avmystifiera IPCEI:s och processen för att söka stöd.

Slutsatser

Ansökningsprocessen har delvis utvecklats mellan IPCEI:s samtidigt som möjligheterna och utmaningarna för enskilda företag har varit bestående. Följande punkter summerar våra övergripande slutsatser.

1. Möjlighet att få betydande stöd

men inte mer än nödvändigt. Sverige har hittills beviljat stöd om drygt 800 miljoner kronor och avsatt 700 miljoner kronor för framtida IPCEI:s fram till 2027.³ Projekt kan därmed erhålla betydande stöd inom ramen för ett IPCEI. Svenska företag ska dock vara medvetna om att stödet är begränsat till minsta möjliga för att möjliggöra projektet på marknadsvillkor. I praktiken bestäms mängden stöd av

1) IPCEI är en förkortning av 'Important Project of Common European Interest'; 2) Meddelande från Kommissionen (utkast av uppdaterade riktlinjer för 2022) [[Länk](#)]; 3) Regeringens pressmeddelande, 15 september 2020 [[Länk](#)]

Sammanfattning

projektets finansieringsunderskott (funding gap).

2. Möjlighet att få stöd till första industriell användning

Företag kan söka stöd för pilotutveckling av nya produkter fram till att massproduktion påbörjas. Sådan första industriell användning ska vara mycket innovativ.

3. Stöd via IPCEI passar inte alla projekt

IPCEI är ett specifikt instrument för att möjliggöra investeringsstöd till komplexa projekt och banbrytande innovationer som kräver betydande resurser – utöver den finansiering som finns tillgänglig via marknaden. Svenska företag ska till en början alltid göra en bedömning om deras projekt uppfyller de grundläggande kriterierna för ett IPCEI.

4. Ansökningsprocessen är omfattande och består av sju steg

I de inledande stegen upplevs en stor osäkerhet bland företag kring processen och tolkningen av IPCEI riktlinjerna. Ansökningsprocessen kräver förberedelse och mycket arbete. Företag bör redan innan ansökningsprocessen bedöma hur

marknaden ser ut och på vilket sätt projektet är innovativt. Svenska företag kan vända sig till ansvarig myndighet för information om riktlinjerna och information om processen. Företag måste dock ta ett stort eget ansvar för att skriva intresseanmälan, hitta samarbetspartners och skriva den individuella ansökan till Kommissionen.

5. De största utmaningarna för företag

är att påvisa innovationshöjden av projektet och beräkna finansieringsunderskottet. För att påvisa innovationshöjden krävs detaljerade beskrivningar som ofta omfattar konfidentiell information. Beskrivningar som återfinns i marknadsföringsunderlag är inte tillräckligt. Svenska företag kan fråga ansvarig myndighet och Regeringskansliet hur detaljerad information som krävs. Beräkningen av finansieringsunderskottet ska göras i enlighet med statsstödsreglerna¹ och vedertagna ekonomiska metoder. Om sådan erfarenhet saknas internt i företaget är det vanligt att anlita externa rådgivare för utföra eller kvalitetsgranska beräkningarna.

1) Art. 107 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt [[Länk](#)]; Meddelande från Kommissionen (2014/C 188/02) [[Länk](#)]

1

Möjligheter och målsättningar med
IPCEI:s

Introduktion till IPCEI:s

IPCEI är en förkortning för **Important Projects of Common European Interest** eller viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse. Kommissionens Meddelande¹ innehåller riktlinjer för hur EU:s medlemsländer kan tilldela stöd till sådana projekt.

Riktlinjerna moderniserades 2014 för att möjliggöra stöd till omfattande projekt som utgör ett mycket viktigt bidrag till ekonomisk tillväxt, arbetstillfällen och en konkurrenskraftig europeisk industri och ekonomi. Projekt ska även ha positiva spridningseffekter till flera länder inom EU.

Även om sådana omfattande projekt kan bidra med ett stort mervärde är de ofta svårfinansierade på grund av betydande teknologiska och finansiella risker.

Målet med IPCEI:s är därmed att länder ska kunna **brygga finansieringsunderskottet** för 'viktiga' projekt av gemensamt europeiskt intresse, om finansiering inte finns tillgänglig via marknaden.

Projekten ska samla kunskap, expertis, finansiella medel och ekonomiska aktörer i hela unionen för att övervinna allvarliga marknadsmisslyckanden eller systematiska misslyckanden och mycket viktiga samhällsutmaningar som inte kan åtgärdas på annat sätt.

Centralt för IPCEI:s är att projekten ska bidra till **'beyond state-of-the-art'** innovation inom en sektor eller värdekedja. Stöd ska inte gå till mindre förbättringar av nuvarande teknik utan till utvecklandet och lanseringen av banbrytande forskning, innovationer och processer.

Stödet ska gå till projekt av stor betydelse för den europeiska ekonomin och samhället i stort och som möjliggör att EU tillsammans kan nå uppsatta mål av gemensamt europeiskt intresse.

Projekten bör vara osedvanligt stora eller ha omfattande räckvidd och/eller innebära en mycket stor teknologisk eller ekonomisk risk.

Stöd via IPCEI kan sökas av både **stora** och **små och medelstora företag (SMF:s)**.

Företag ska ha i åtanke att många projekt inte är lämpade för stöd via IPCEI. Det är endast ett av många stödinstrument i Sverige och i EU och tanken är inte att IPCEI ska lösa alla finansieringsproblem i en viss sektor eller värdekedja.

Vad innebär 'viktiga' projekt?

Kommissionen gör en **kvalitativ bedömning** om samtliga delprojekt inom ett IPCEI tillsammans utgör ett 'viktigt' bidrag till EU.

I IPCEI Mikroelektronik² som godkändes 2018 motiverade Kommissionen att projektet var 'viktigt' baserat på dess **innovationshöjd** inom sektorn, **antal företag** som deltog och **storleken av egna investeringar** från företagen.

1) Meddelande från Kommissionen (2014/C 188/02) [[Länk](#)]; 2) Beslut C(2018) 8864 [[Länk](#)]

Stöd kan tilldelas antingen enskilda eller integrerade projekt

Stöd via IPCEI kan tilldelas antingen enskilda eller integrerade projekt.¹ Både enskilda och integrerade projekt ska ha tydligt definierade mål, genomförandevillkor, deltagare och finansiering. **Denna handbok fokuserar på ansökningsprocessen för integrerade projekt.**

Enskilda projekt

- Enskilda projekt ska på egen hand uppfylla kraven för ett IPCEI.
- Exempel på enskilda projekt är stora infrastrukturprojekt eller forsknings- och utvecklingsprojekt där inte **delarna inte kan skiljas** från varandra.
- **Fehmarnlänken**² mellan Danmark och Tyskland beviljades stöd som ett enskilt projekt via IPCEI.

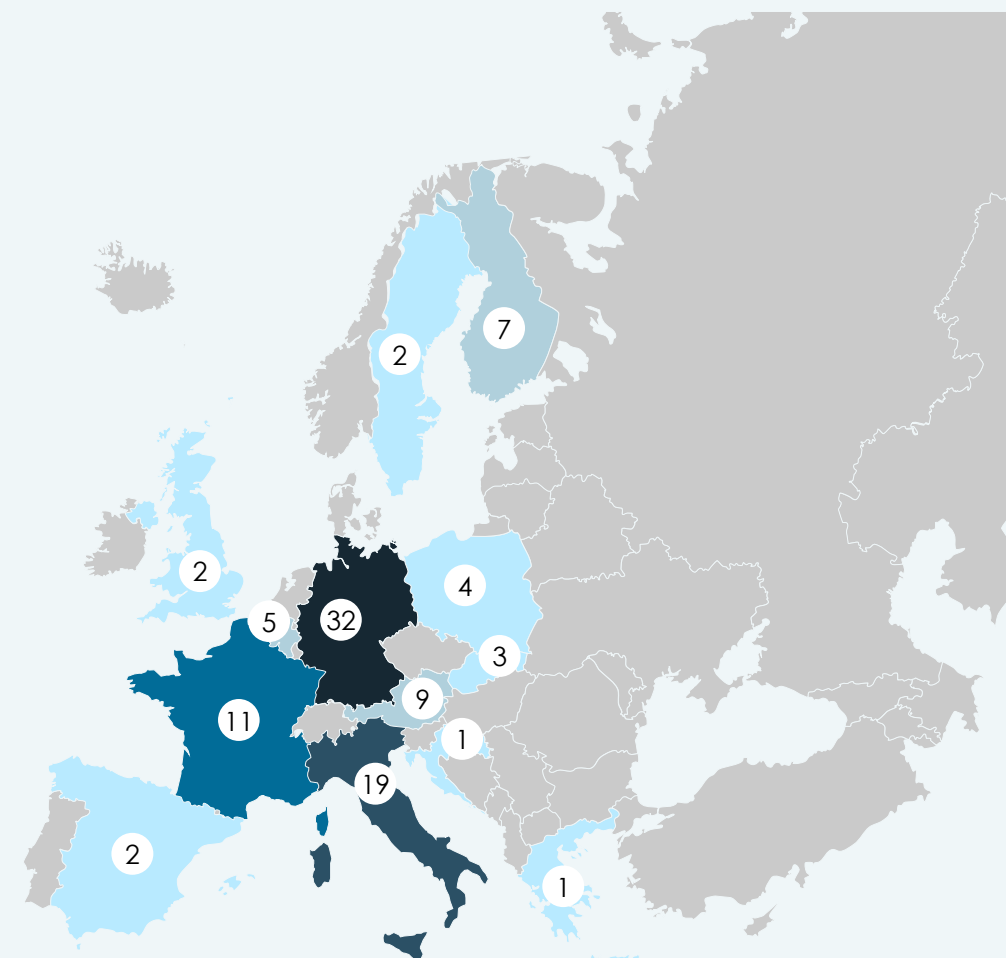
Integrerade projekt

- Integrerade projekt är **en grupp enskilda projekt** som ingår i en gemensam struktur, färdplan eller ett gemensamt program som syftar till att nå samma mål och som bygger på ett enhetligt systematiskt tillvägagångssätt.
- De enskilda delarna av integrerade projekt kan avse olika nivåer i leverantörskedjan men måste vara **kompletterande** och totalt tillföra ett betydande mervärde för att uppnå gemensamma EU-mål.
- **IPCEI Mikroelektronik**³, **IPCEI Batterier I**⁴, **samt IPCEI Batterier II**⁵ är exempel på integrerade projekt som fått stöd via IPCEI.

1) Meddelande från Kommissionen (2014/C 188/02) punkt 12 och 13 [[Länk](#)]; 2) Beslut SA.39078 (2014/N) [[Länk](#)]; 3) Beslut C(2018) 8864 [[Länk](#)]; 4) Kommissionens pressmeddelande 9 december 2019 [[Länk](#)]; 5) Kommissionens pressmeddelande, 26 januari 2021 [[Länk](#)]

Faktaruta – Sverige har hittills gett stöd till två enskilda projekt inom två integrerade IPCEI:s

Antal finansierade projekt¹ i tre tidigare IPCEI:s²

Godkänd stödmängd i två tidigare IPCEI:s³

Miljoner euro

Noter: 1) Med projekt avses enskilda projekt inom ramen för ett integrerat IPCEI. 2) Dessa tre IPCEI:s är Mikroelektronik, Batterier I och Batterier II. 3) Kommissionen har ännu inte publicerat godkänd stödmängd per land för IPCEI Batterier II. Källor: Kommissionens pressmeddelande, 18 december 2018 [[Länk](#)]; Kommissionens pressmeddelande, 9 december 2019 [[Länk](#)]; Kommissionens pressmeddelande, 26 januari 2021 [[Länk](#)]; Kommissionens pressmeddelande, 23 mars 2021 [[Länk](#)]

Stöd via IPCEI ska bidra till EU:s gemensamma mål

Projekt ska representera ett viktigt bidrag till EU:s gemensamma mål. Det finns ingen uttömmande lista över strategier eller mål som IPCEI:s kan bidra till utan stöd är öppet för samtliga delar av ekonomin. **Kommissionens riktlinjer nämner åtta exempel på gemensamma strategier** som IPCEI:s kan bidra till.¹

1 Europeiska gröna given	Färdplan för en hållbar ekonomi i EU. Omfattar en handlingsplan som ska (i) främja ett effektivt utnyttjande av resurser genom att vi ställer om till en ren, cirkulär ekonomi och (ii) återställa förlorad biologisk mångfald och minska föroreningarna. ²	5 Next Generation EU	Tillfälligt återhämtningsinstrument med en budget på 750 miljarder euro som ska bidra till att reparera den akuta ekonomiska och sociala skadan till följd av coronapandemin. Efter pandemin kommer EU att bli mer miljövänligt, digitalt och bättre anpassat till nuvarande och kommande utmaningar. ⁶
2 EU:s digitala strategi	Ska se till att den digitala omställningen fungerar för alla människor och företag och samtidigt bidrar till ett klimatneutralt EU 2050. ³	6 Europeiska forskningsområdet	Ambitionen att skapa en gemensam marknad för forskning, innovation och teknik i hela EU. ⁷
3 EU:s datastrategi	Ska se till att EU går i spetsen för ett datadrivet samhälle. EU vill skapa en inre marknad där data (ej personuppgifter) kan flöda fritt mellan länder och sektorer och användas av företag, forskare och förvaltningar i hela EU på lika villkor. ⁴	7 Handlingsplan för cirkulär ekonomi	Planen ska bana vägen för ett renare och mer konkurrenskraftigt Europa. ⁸
4 EU:s industristrategi	Ska bidra till omställningen till en grön och digital ekonomi, göra industrin i EU mer konkurrenskraftig på världsmarknaden och öka EU:s öppna strategiska oberoende. ⁵	8 EU:s mål att bli klimatneutralt till 2050	Målet innebär ett nettonollutsläpp av växthusgaser. Målet är centralt för EU:s gröna giv och bidrar till EU:s åtagande enligt Parisavtalet om globala klimatåtgärder. ⁹

1) Meddelande från Kommissionen (utkast av uppdaterade riktlinjer för 2022), punkt 15 [Länk]; 2) Kommissionen (2021). En europeisk grön giv [Länk]; 3) Kommissionen (2021). Ett Europa rustat för den digitala tidsåldern [Länk]; 4) Kommissionen (2021). EU:s datastrategi [Länk]; 5) Kommissionen (2021). EU:s industristrategi [Länk]; 6) Kommissionen (2021). Återhämtningsplanen för EU [Länk]; 7) Kommissionen (2021). Det europeiska forskningsområdet [Länk]; 8) Kommissionen (2021). Circular economy action plan [Länk]; 9) Kommissionen (2021). Långsiktig strategi för 2050 [Länk]

Faktaruta – En IPCEI ansökan involverar aktörer nationellt och internationellt

Regeringen beslutar om Sverige ska delta i ett IPCEI. Koordinerar den övergripande delen av ansökan till Kommissionen och bestämmer tillsammans med ansvarig myndighet vilka svenska projekt som kommer att prioriteras.

I tidigare IPCEI:s har många deltagande företag använt externa rådgivare för att tyda IPCEI ramverket, skriva ansökan och beräkna projektets finansieringsunderskott.

Kommissionens generaldirektorat för konkurrens ansvarar för att bedöma om statsstödsansökan är i linje med EU:s statsstödsregler. Tekniska experter från EU:s forskningscentrum är också involverade i bedömningen.

Ansvarig myndighet koordinerar, planerar och informerar om ansökningsprocessen, gör en bedömning av projektets potential och informerar Regeringskansliet om vilka svenska projekt som bör prioriteras för stöd. Myndigheten bistår företag och Regeringskansliet i den formella statsstödsansökan till Kommissionen.

Ansvarig myndighet (t.ex. Energi-myndigheten)

Svenskt företag som söker stöd via IPCEI

Andra svenska företag konkurrerar främst om avsatta medel för IPCEI:s i Sverige. Även om flera projekt kan få stöd är resurserna begränsade till de projekt med störst potential. Flera svenska företag kan även samarbeta inom ramen för ett IPCEI.

Andra svenska företag / projekt

Europeiska Kommissionen

Eftersom IPCEI kräver gränsöverskridande samarbete agerar europeiska (EU/EEA) företag eller internationella företag med huvudkontor i EU som samarbetspartners för svenska företag.

Internationella företag

Branschföreningar & allianser

Branschföreningar och allianser fungerar som forum för diskussion och informationsutbyte men är ett bredare koncept än IPCEI. Alla medlemmar i en allians deltar inte i ett IPCEI.

Checklista – Allmänna kriterier för att söka stöd via IPCEI

Samtliga allmänna kriterier¹ måste vara uppfyllda för att projektet kan få stöd via IPCEI. **Om inte samtliga kriterier är uppfyllda är stöd via IPCEI:s inte rätt stödmedel.** Andra alternativ finns, exempelvis stöd via Vinnova, Energimyndigheten eller EU:s program Horizon 2020.

EU:s mål och strategier Projektet ska bidra till ett eller flera av EU:s mål eller strategier	<ul style="list-style-type: none">• Projektet ska göra ett viktigt, konkret och identifierbart bidrag till ett eller flera av EU:s mål eller strategier och ha stor inverkan på hållbar tillväxt, samhällsproblem eller värdeskapande i hela EU. Se sida 8 för en lista över exempel på gemensamma mål.
Samarbete mellan länder Projektet ska omfatta flera medlemsländer	<ul style="list-style-type: none">• Projektet ska omfatta gränsöverskridande samarbete med andra företag eller organisationer i den berörda värdekedjan.• IPCEI:s ska omfatta minst två länder. Från tredje januari 2022 kan IPCEI:s behöva omfatta minst fyra länder (förslag till uppdaterade riktlinjer).² Kravet gäller för ett IPCEI i sin helhet.
Spridningseffekter Projektets fördelar ska inte begränsas till stödmottagaren	<ul style="list-style-type: none">• Projektets fördelar får inte begränsas till de finansierade medlemsländerna, företagen eller den berörda industrin. Fördelarna måste vara relevanta i ett bredare sammanhang inom EU genom positiva spridningseffekter.• Spridningseffekterna ska även vara konkreta och identifierbara. Spridningseffekter kan innebära t.ex. att deltagare i ett IPCEI delar forskningsresultaten i internationella konferenser och vetenskapliga journaler.
Samfinansiering Projektet ska samfinansieras av stödmottagaren	<ul style="list-style-type: none">• Stöd via IPCEI får inte utgöra den enda finansieringen av projektet.• Från tredje januari 2022 krävs <i>betydande</i> samfinansiering.² Kommissionen har ännu inte specificerat vad som anses som <i>betydande</i> samfinansiering.
Utfasning av stöd Projektet ska följa principen om utfasning av miljöskadliga stöd	<ul style="list-style-type: none">• Stöd via IPCEI får inte innebära stöd med potentiellt negativa effekter på miljön, särskilt inom områdena fossila bränslen, transport och vatten.

1) Kriterierna i del 3.2.1 i Meddelande från Kommissionen (2014/C 188/02) [[Länk](#)] gäller fram till andra januari 2022; 2) Se Meddelande från Kommissionen (utkast av uppdaterade riktlinjer för 2022) [[Länk](#)]. Observera att det kan förekomma ändringar i den slutgiltiga versionen av riktlinjerna.

Checklista – Särskilda kriterier för att söka stöd via IPCEI

Det finns även särskilda kriterier beroende på om projektet kategoriseras som **forskning, utveckling och innovation (FoUI)** eller **första industriell användning (FID)**.¹

För projekt som rör EU:s prioriterade strategiska områden miljö, energi, transport, hälsa eller digitalisering, måste de delar av det integrerade projektet som inte anses vara tillräckligt innovativa i sig själva ha en stor betydelse för EU:s strategier inom de relevanta områdena.²

FoUI

Forskning,
utveckling
och
innovation

FoUI-projekt måste ha en **mycket innovativ karaktär** eller tillföra ett **viktigt mervärde** i fråga om FoUI mot bakgrund av den senaste utvecklingen inom den berörda sektorn.

Exempel på FoUI är industrispecifik forskning, utveckling och innovation inom ramen för FID och forskning i samarbete med akademien.

FoUI projekt inom ett IPCEI ska vara **'beyond state-of-the art'** för att kunna få stöd via IPCEI.

FID

Första
industriell
användning

FID-projekt måste göra det möjligt att **utveckla en ny produkt eller tjänst** med **högt forsknings- och innovationsinnehåll** och/eller att använda sig av en **genuint innovativ produktionsprocess**. Regelbundna uppdateringar av befintliga anläggningar och utveckling av nyare versioner av befintliga produkter räknas inte som FID.

Exempel på FID är utvidgning av pilotanläggningar, demonstrationsanläggningar eller upprustning efter pilotfasen av utrustning och anläggningar. FID omfattar inte serietillverkning eller kommersiell verksamhet. FID-projekt som finansieras med statliga medel ska vara en uppföljning av FoUI-verksamhet och innehålla en viktig FoUI-komponent.³

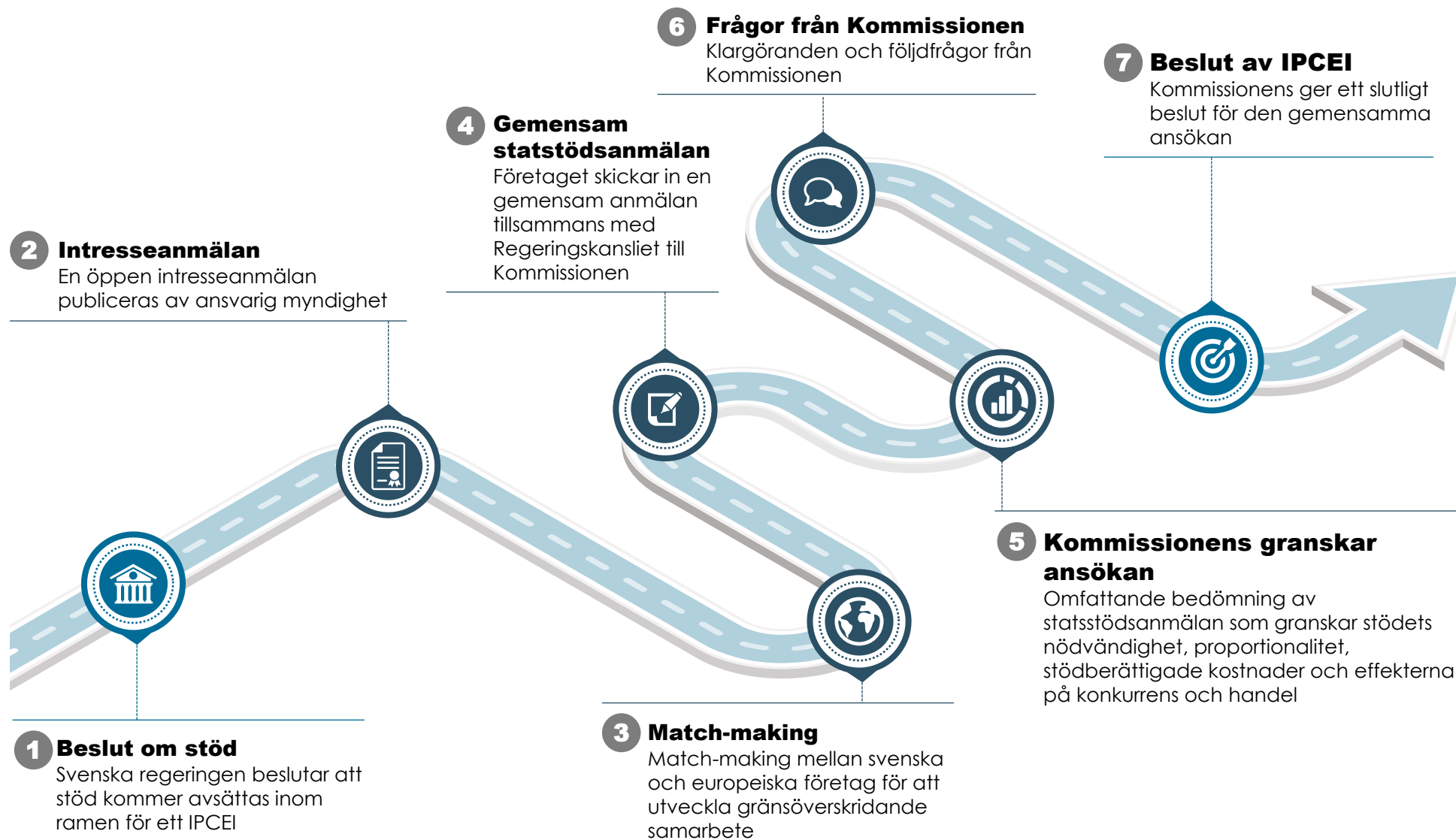
IPCEI tillåter **stöd för senare steg i utvecklingsprocessen** jämfört med exempelvis FoUI-stöd. Vad en 'viktig FoUI-komponent' exakt innebär definieras inte men Kommissionen har tidigare jämfört projekt med den senaste informationen på marknaden.⁴

1) Meddelande från Kommissionen (2014/C 188/02) [[Länk](#)], punkter 21 och 22; 2) Meddelande från Kommissionen (utkast av uppdaterade riktlinjer för 2022), punkt 26 [[Länk](#)]; 3) Ibid, punkt 25; 4) Beslut C(2018) 8864 [[Länk](#)], punkt 339-340

2

Färdplan för ansökningsprocessen

IPCEI-ansökningsprocessen i 7 steg

1. Beslut om stöd

I första steget beslutar Sverige om stöd ska ges till ett IPCEI. Det finns ingen färdplan för framtida IPCEI:s eller någon fullständig lista över vilka sektorer som kan komma att bli relevanta för stöd i framtiden. Stöd via IPCEI är relevant för samtliga sektorer och kan initieras utanför exemplen som listas i riktlinjerna.

Kommissionen har dock identifierat en rad strategiska värdekedjor (se sida 15) där innovation och nya investeringar är av särskild vikt för Europa. Dessa värdekedjor utgör en preliminär lista över sektorer där nya IPCEI:s kan initieras. **Startpunkten är alltid att behov av stöd identifieras, intresse offentliggörs och länder beslutar om stöd ska ges eller inte.**

Startpunkten för ett nytt IPCEI är att ett eller flera medlemsländer identifierar ett investeringsunderskott, svag innovation eller bristande internationell konkurrenskraft för en viss sektor eller värdekedja.

Dialoger inom ramen för **Allianser**, **branschorganisationer** och med **Kommissionen** är exempel på forum där behovet av nya IPCEI:s har identifierats.

Företag kan även spela en aktiv roll att visa vikten av ett IPCEI gentemot svenska regeringen.

När en sektor för ett nytt IPCEI identifierats tar ofta ett land 'ledartröjan' att koordinera intresset bland andra medlemsländer. Eftersom IPCEI:s är gränsöverskridande måste det finnas en gemensam vilja att stödja projekt i flera medlemsländer.

I praktiken innebär detta att det koordinerande landet – antingen på egen hand eller tillsammans med andra medlemsländer – publicerar ett uttalande eller ett manifest som beskriver hur ett IPCEI inom en viss sektor eller värdekedja kan bidra till gemensamma europeiska mål, ekonomisk tillväxt och jobbtillfällen.

När planerna om ett nytt IPCEI publicerats ska varje enskilt land ta ställning till om man vill ge stöd till projektet.

I Sverige är det den svenska regeringen som beslutar om man vill satsa medel på den utvalda sektorn eller värdekedjan. I september 2020 föreslog Sveriges regering en satsning om ca 680 miljoner kronor från 2021 till 2027 för att säkerställa svensk deltagande i framtida IPCEI:s.¹

Vägledning

- Företagen kan spela en aktiv roll i framtagandet av ett IPCEI.
- Finns intresse för att Sverige ska delta i ett IPCEI bör dialog inledas med Regeringskansliet så snart som möjligt.
- Om Sverige beslutar att stödja ett IPCEI bör intresserade företag påbörja förberedelserna för ansökningsprocessen så tidigt som möjligt.
- Företag kan förbereda sig genom att hitta internationella samarbetspartners, utvärdera om ens projekt uppfyller kraven för ett IPCEI och inleda dialog med ansvarig myndighet och Regeringskansliet.

¹) Regeringens pressmeddelande, 15 september 2020 [[Länk](#)]

Faktaruta – Värdekedjor aktuella för framtida IPCEI:s

Det strategiska forumet för IPCEI:s¹ har identifierat sex strategiska värdekedjor med potential för framtida IPCEI:s:

1 Uppkopplade, rena och självkörande fordon
Kopplat till EU:s mål att bli klimatneutralt till 2050, den europeiska gröna given och EU:s industristrategi

2 Smart hälsa
Kopplat till EU:s datastrategi, globala målen för hållbar utveckling och den europeiska pelaren för sociala rättigheter

3 Koldioxidsnål industri
Kopplat till EU:s mål att bli klimatneutralt till 2050, EU:s industristrategi, EU:s handlingsplan för cirkulär ekonomi och den europeiska gröna given

4 Vätgasteknik och vätgassystem
Kopplat till EU:s mål att bli klimatneutralt till 2050 och den europeiska gröna given

5 Industri för sakernas internet (IoT)
Kopplat till EU:s datastrategi och EU:s digitala strategi

6 It-säkerhet
Kopplat till EU:s datastrategi och EU:s digitala strategi

IPCEI:s kan även kopplas till möjliggörandet av nyckelteknologier som underbygger många olika industriella värdekedjor

Europeiska strategin för viktig möjliggörande teknik (KET) har identifierat nanoteknik, mikro- och nanoelektronik, fotonik, avancerade material, industriell bioteknik och avancerad tillverknings teknik som viktig möjliggörande teknik. Denna typ av teknik underbygger många olika industriella värdekedjor och samhällsnyttan av investeringar i viktig möjliggörande teknik bedöms vara stor.²

Digitala nyckelteknologier (KDT) omfattar elektroniska och fotoniska komponenter och tillhörande mjukvara som underbygger alla digitala system, inkl. artificiell intelligens och IoT.³

1) Kommissionens pressmeddelande, 5 november 2019 [[Länk](#)]; 2) Meddelande från Kommissionen KOM (2012) 341 slutlig [[Länk](#)]; 3) Kommissionen (2021). Key Digital Technologies - The keys to our digital future – brochure [[Länk](#)]

2. Intresseanmälan

I andra steget publicerar ansvarig myndighet en öppen utlysning för företag i Sverige. Intresseanmälan som företaget ska skicka in ska vara tillräckligt detaljerad och konkret så att myndigheten kan få en uppfattning om projektets potential och om det uppfyller kraven för stöd.

Intresseanmälan ger inte rätt till stöd utan utgör ett underlag som ansvarig myndighet och regeringen använder för att prioritera projekt.

Intresseanmälan ska innehålla följande dokument:

- Företagsbeskrivning
- Beskrivning av marknaden
- Projektbeskrivning
- Bidrag till IPCEI
- Finansiering

Intresseanmälan ska vara tillräckligt **detaljerad och konkret** så att myndigheten kan få en uppfattning om projektet uppfyller kraven för IPCEI.

Det är av särskild vikt att det framgår hur projektet bidrar med banbrytande innovation som går längre än aktuell teknik och kunskap inom området.

Det ska även framgå hur projektet förbättras genom samarbete med andra europeiska projekt inom IPCEI.

Efter intresseanmälan skickats in inleder den ansvariga myndigheten en dialog med varje företag. Om intresseanmälan är otydlig eller om den ansvariga myndigheten bedömer att projektet inte uppfyller kraven för IPCEI kan företaget rekommenderas att söka stöd eller finansiering på annat håll.

Företag exkluderas i regel inte i detta stadium utan de flesta får möjlighet att gå vidare till match-makingprocessen.

Vägledning

- Säkerställ att projektet uppfyller kriterierna för IPCEI och att detta framgår i intresseanmälan.
- Undersök om projektet kan få likvärdigt stöd från andra initiativ eller stödinstrument. Om svaret är 'Ja' är stöd via IPCEI sannolikt inte den bästa vägen.
- Konfidentiell information kommer behöva delas genom hela ansökningsprocessen. Ansvarig myndighet, Regeringskansliet och Kommissionen har etablerade processer för att hantera sådan information.
- Inled dialog med den relevanta myndigheten och lyssna till feedback. Myndigheten kan ge vägledning om statsstödsreglerna, vägledning om viktiga delar i ansökan och ansökningsprocessen. Myndigheten ger inte praktiskt hjälp att skriva intresseanmälan.

Faktaruta – Inblick från IPCEI vätgas

Ansökningsprocessen från företagens perspektiv

Baserat på intervjuer med företag¹ som anmält intresse för IPCEI vätgas

Vilket **mervärde** bidrar finansiering via IPCEI med för projektet?

IPCEI ger mer stödutrymme än andra stödinstrument. Även möjligheten till gränsöverskridande samarbete sågs som positivt, särskilt för SMF:s.

Varför söker ni stöd via IPCEI istället för **andra alternativ**?

IPCEI kan vara fördelaktigt vid avsaknad av andra stöd till den specifika tekniken. IPCEI ger möjligheten att få stöd för projekt med större mognadsgrad än exempelvis forskningsprojekt.

Har ni **budgeterat internt** för IPCEI-ansökan?

IPCEI-ansökan kräver väsentliga resurser. Storleken på ansökningsteamet varierar från 1-10 personer som arbetar antingen heltid eller deltid med ansökan.

Har ni den **interna kompetens** som behövs för IPCEI-ansökan?

Att delta i en IPCEI-process kräver erfarenhet från att skriva projektansökningar. Om erfarenheten inte finns internt finns möjlighet att anlita externa rådgivare för att assistera med att tyda regelverket och skriva intresseanmälan.

Har ni räknat med kostnader för **externa rådgivare**?

Större företag budgeterar ofta för någon form av externa rådgivare under ansökningsprocessen. Dock förväntar sig större företag också att kunna hantera stora delar av ansökan internt.

Har ni bedömt **sannolikheten** att ert projekt får stöd?

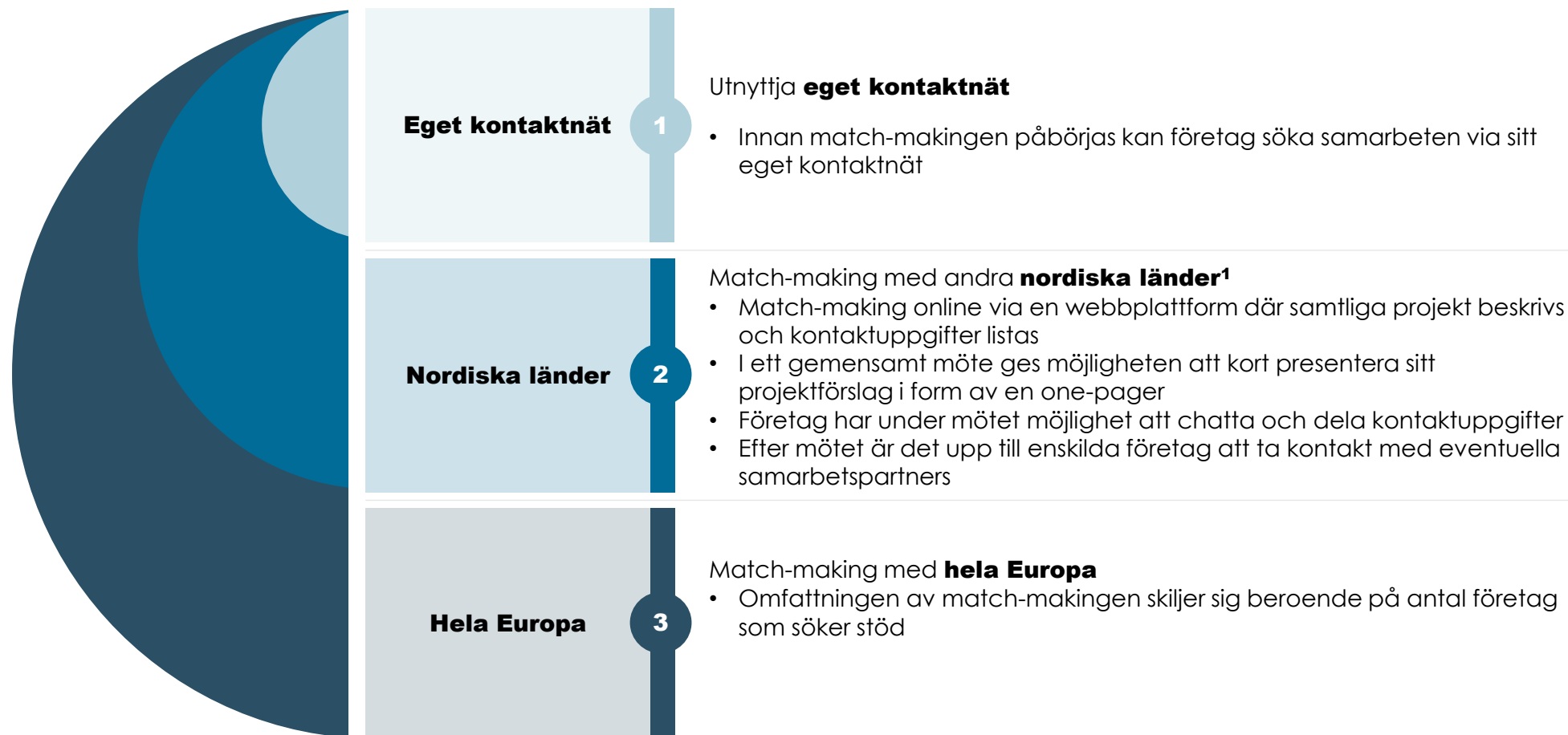
Svenska företag konkurrerar om den budget regeringen avsatt för stöd till IPCEI:s. För att bedöma sannolikheten att få stöd, kan företag genomföra exempelvis förstudier eller marknadsanalyser.

¹) Se Appendix för lista över intervjuade företag.

3. Match-making

I det tredje steget bjuds företagen in till en match-making med internationella företag. Match-makingprocessen ger samtliga företag chansen att hitta samarbetspartners inom samma värdekedja. Företag kan innan match-makingprocessen inleds etablera gränsöverskridande samarbeten med redan etablerade kontakter.

Match-makingprocessen kan se annorlunda ut beroende på hur många företag som sökt.

1) Även Nederländerna var del av den nordiska match-making processen i IPCEI vätgas.

4. Gemensam statsstödsanmälan

I det fjärde steget görs en gemensam anmälan till Kommissionen. Den gemensamma anmälan görs i samarbete med Regeringskansliet och med understöd från ansvarig myndighet. Den gemensamma anmälan består av en övergripande anmälan (**Chapeau-dokument**) som beskriver hur projektet passar in i det integrerade projektet och en individuell anmälan för det enskilda projektet.

Stödsökande företag arbetar främst med den individuella anmälan och bidrar med input till chapeau-dokumentet vid behov. Arbetet med den gemensamma anmälan är omfattande och kräver betydande resurser från de företag som söker stöd. Flertalet företag använder sig av externa rådgivare för att skriva anmälan och beräkna finansieringsunderskottet.¹

Regeringskansliet koordinerar med den relevanta svenska myndigheten, Kommissionen och deltagande företagen och kontrollerar materialet från företagen innan den gemensamma statsstödsanmälan skickas in. Först skickas ett utkast av anmälan som redan är relativt genomarbetat och Kommissionen ger återkoppling till berörda företag. En fullständig anmälan inleds när det är sannolikt att Kommissionen kommer att godkänna alla delar av ett IPCEI.

Den gemensamma anmälan har två delar:

- **Chapeau-dokument** som beskriver ett IPCEI på ett övergripande sätt. Ett land koordinerar och skriver merparten av chapeau-dokumentet med assistans andra deltagande länder. Regeringskansliet har i tidigare IPCEI:s tagit ansvar för Sveriges del av chapeau-dokumentet.

- **Individuell anmälan** för varje projekt består av: (i) Ett portföljdokument som anger detaljerad information om t.ex. projektets tekniska detaljer, kostnader, spridningseffekter och påverkan på konkurrens. (ii) Exceldokument med detaljerade kalkyler för finansieringsunderskottet.

För enskilda företag läggs merparten av arbetstiden på den individuella anmälan. Företag kan förvänta sig en betydligt större arbetsinsats än för andra typer av stödsökningar. Företag behöver ofta extern assistans med beräkningen av finansieringsunderskottet då kalkylmetoderna kan vara skilja sig betydligt från hur man räknar internt. Även extern assistans med att skriva portföljdokumentet kan vara nödvändigt.

Eftersom projektbeskrivningen måste vara konkret och detaljerad måste företagen vara redo att dela med sig av konfidentiell information.

Regeringskansliet kan ge viss återkoppling på projektbeskrivningar, kriterier, marknadsmisslyckanden osv., men företagen har huvudansvaret att skriva den individuella anmälan.

Vägledning

- Inled dialog med Regeringskansliet om vad som krävs i termer av konfidentiell information, detaljer och beräkningar.
- Beskrivningar ska vara konkreta och kunna bekräftas genomgående. Anmälan är inte marknadsmaterial utan det krävs omfattande och detaljerad dokumentation. Undvik att överdriva fördelar och underskatta risker.
- Om erfarenhet att skriva ansökningar och/eller räkna ut finansieringsunderskott saknas internt kan externa rådgivare vara till stor hjälp.

¹) Se bild 23 för mer detaljer för beräkning av finansieringsunderskottet.

5. Kommissionen granskar anmälan

I femte steget bedömer EU-kommissionen om ansökan är förenlig med IPCEI-riktlinjerna. Kommissionen granskar både den **övergripande anmälan** (chapeau-dokument) och **individuella anmälan för varje enskilt projekt** (portföljdokument och excel-dokument). Företag kan förvänta sig följdfrågor på både portföljdokumentet och beräkningen av finansieringsunderskottet i excel-dokumentet.

Beskrivningen av projektet måste vara tillräckligt detaljerad, underbyggd och väldokumenterad: företag behöver dela med sig av konfidentiell information, underbygga kostnadsprognoser, påvisa spridningseffekter, påverkan på konkurrensen och visa att stöd krävs för att projektet ska genomföras.

I sin bedömning av enskilda projekt tittar Kommissionen på hela projektansökan. Ansökan ska tydligt kunna svara på:

- **Om kraven för IPCEI är uppfyllda**
Projektbeskrivningen ska tydligt definiera innovationshöjden i projektet och hur projektet går längre än aktuell teknik. Andra viktiga element är projektets spridningseffekter och mognadsgrad.
- **Hur mycket stöd som krävs**
Utan stöd ska projektet inte gå att genomföra eller genomföras i mindre omfattning, dvs. att projektet inte kan finansieras via marknaden. Stödet ska inte överstiga det minsta beloppet som krävs för att projektet genomförs. Kommissionen granskar projektets finansieringsunderskott som bifogats i ansökan.

I sin granskning av ansökan använder Kommissionen tekniska och ekonomiska experter för att bedöma rimligheten i beskrivningar och beräkningar. Kommissionen behöver i regel stämma av och ställa frågor om projektansökan. I tidigare IPCEI:s har Kommissionen gjort en mer djupgående analys av stora företag med stark marknadsposition, se faktarutan på följande sida.

Vägledning

- I tidigare IPCEI:s har Kommissionens bedömning av den gemensamma ansökan och ansökan för varje projekt tagit mellan 6 månader (IPCEI Batterier I) och 2 år (IPCEI Mikroelektronik).¹
- Längden beror på arbetsinsatsen med att granska, återkoppla och korrigera individuella ansökningar.
- Brister i återkoppling till Kommissionens frågor leder i regel till förseningar. Varje enskilt företag har ansvar för att processen ska gå så fort som möjligt.

1) IPCEI Mikroelektronik var det första integrerade projektet som har fått stöd via IPCEI och därmed tog processen längst tid.

Faktaruta – Kommissionens analys av företag med stark marknadsposition i tidigare IPCEI:s

Kommissionen kan ställa **högre krav på stora företag med stark marknadsposition**. I IPCEI Mikroelektronik bedömde Kommissionen stödets effekt på konkurrens i två steg:¹

1

Screening. Kommissionen använder två indikatorer för att filtrera ut företag med stark marknadsposition där det finns risk för att en dominant marknadsposition stärks och utestängning kan ske som ett resultat av finansiering via IPCEI. **Den första indikatorn** är företagets produktionsvärde i EU inom en produktkategori. **Den andra indikatorn** är andelen stöd i förhållande till årligt produktionsvärde.

2

Konkurrensanalys. Kommissionen utför en detaljerad konkurrensanalys av marknaden som screenade företag är verksamma på.

Om stöd till projektet riskerar att begränsa konkurrensen efter Kommissionens konkurrensanalys behöver dessa företag göra större åtaganden för att minska dessa risker. Exempelvis ställs högre krav på transparens och spridningseffekter, så som:

- Spridning av immaterialrättsligt skyddade resultat genom t.ex. licensering till andra företag och forskningsorganisationer.²
- Spridningseffekter för första industriell användning (FID) genom signifikanta åtgärder som går utöver business-as-usual så fördelarna från första industriell användning sprids.³
- Exempel på ytterligare åtaganden är organisering av hackathons och workshops, utvecklandet av läroböcker om den specifika teknologin, praktikprogram och handledning för SMF:s.⁴

1) Beslut C(2018) 8864 [[Länk](#)], del 3.3.3.2.; 2) Ibid, punkt 364; 3) Ibid, punkt 365; 4) Ibid, punkt 366

6. Frågor från Kommissionen

I steg 6 ställer Kommissionen frågor om varje enskild projektansökan. Frågor från Kommissionen är en del av ansökningsprocessen för att säkerställa att ansökan är tillräckligt väldokumenterad och korrekt. I tidigare IPCEI:s har Kommissionen skickat ungefär 3-4 frågebatterier för att efterfråga förtydligande beskrivningar och beräkningar.

De två största utmaningarna för företag som föranleder frågor ifrån Kommissionen är dokumentation av projektets innovationshöjd samt beräkning av finansieringsunderskottet.

Huvudutmaning 1: Innovationshöjd

Projektet ska gå längre än aktuell teknik och vara *'beyond state-of-the-art'* i den specifika värdekedjan eller sektorn.

I tidigare IPCEI:s har ansökningar generellt innehållit för generella beskrivningar av:

- Den rådande teknologin på marknaden
- Det innovativa mervärdet av projektet

Ett vanligt misstag är att ansökan inte är tillräckligt specifik och detaljerad. I sin bedömning ställer Kommissionen höga krav på att ansökan innehåller tillräckligt med tekniska detaljer.

Det innebär att företag som ansöker måste vara redo att dela detaljerad och vissa fall konfidentiell marknads- och produktinformation.

Huvudutmaning 2: Finansieringsunderskott

Stödets storlek baseras på beräkningen av finansieringsunderskottet.

I tidigare IPCEI:s har beräkningar varit en betydande utmaning för företag. Flera ansökningar har innehållit en förenklad beräkning baserat på en mall från Kommissionen.

För IPCEI:s krävs detaljerade beskrivningar över antaganden om framtida kassaflöden, val av diskonteringsränta (WACC) och vilka kostnader som är projektspecifika och därmed berättigade till stöd.

Beräkningen av finansieringsunderskottet är olika omfattande beroende på storleken av projektet.

Vägledning

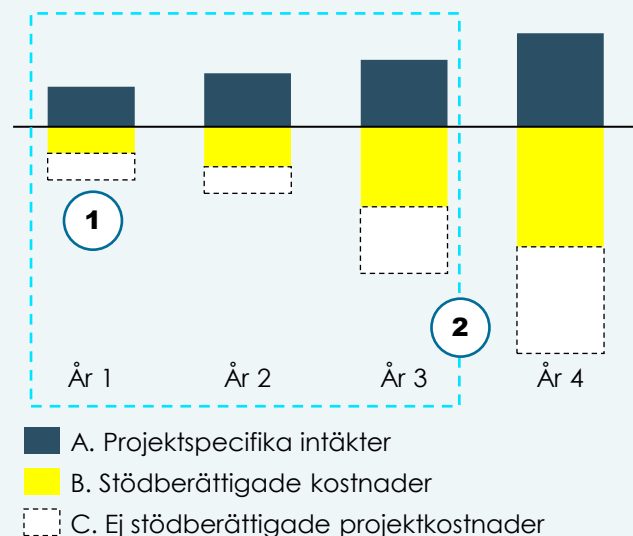
- Lyssna noga till feedbacken från Kommissionen och ställ följdfrågor om någonting är otydligt.
- Ansökan måste innehålla detaljerade tekniska beskrivningar. Affärshemlig information kommer behöva delas med Kommissionen.
- Beräkningen av finansieringsunderskottet måste vara detaljerad och välunderbyggd. Alla antaganden ska underbyggas av dokumentation eller egen analys.
- Om erfarenhet att beräkna finansieringsunderskott saknas internt kan extern ekonomisk expertis vara nödvändig.
- Kommissionen kan inleda en dialog om stödbeloppet likt en förhandling, exempelvis om finansieringsunderskottet är överskattat.

Faktaruta – Hur beräknas finansieringsunderskottet?

I Kommissionens Meddelande definieras finansieringsunderskottet enligt följande: "Med finansieringsunderskott avses skillnaden mellan de positiva och **negativa kassaflödena** under **investeringens livslängd**, diskonterat till sitt verkliga värde på grundval av en **lämplig diskonteringsfaktor** som återspeglar den **avkastning som är nödvändig** för att stödmottagarna **ska genomföra projektet**, särskilt med tanke på riskerna."¹

1. Vilka intäkter och kostnader är relevanta?

Beräkna projektspecifika intäkter och kostnader baserat på affärsplaner och/eller underlag som ligger till grund för investeringsbeslutet. Identifiera vilka kostnader som är stödberättigade, se Bilaga² i riktlinjerna.

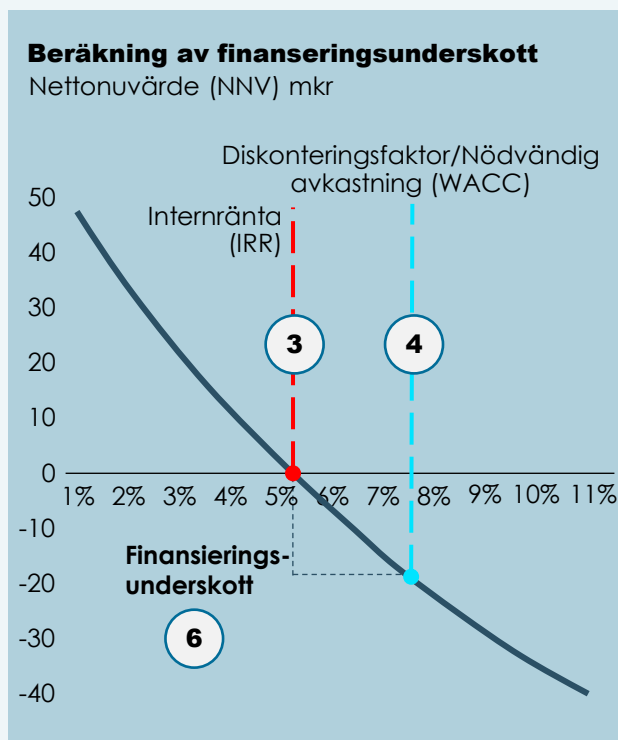

2. Vilken tidshorisont har projektet?

Projektet ska ha en definierad slutpunkt. Tidshorisonten bestämmer över hur lång tid kassaflöden beräknas och från när ett slutvärde (terminal value) för tillgångar ska beräknas.

3. Vad är internräntan av investeringen?

Beräkna projektets internränta (IRR), dvs. den diskonteringsränta då nuvärdet av investering är lika med noll. Om projektet ska kunna få stöd krävs att internräntan är lägre än den avkastning som efterfrågas av en marknadsinvesterare.

4. Vad är en lämplig diskonteringsfaktor?

Diskonteringsräntan ska motsvara den avkastning som en marknadsinvesterare skulle kräva för att finansiera projektet. I IPCEI:s används viktad kapitalavkastning (WACC) för att beräkna diskonteringsräntan.

Företag ska beräkna en företagsspecifik (inte en sektorspecifik) WACC som faktiskt används vid investeringsbeslut. Om företaget inte har en intern WACC kan benchmarking vara ett alternativ. Om beräknad WACC på goda ekonomiska grunder inte reflekterar risken i projektet kan en justerad WACC vara motiverad.

5. Vad är det kontrafaktiska scenariot?

Företag ska ge en detaljerad beskrivning av utfallet om inget stöd delas ut. Om investeringen hade skett även utan stöd men i mindre omfattning eller utanför EU utgör detta en kontrafaktisk investering som ska ställas mot utfallet om investeringen hade fått stöd. Om kontrafaktiskt utfall saknas (projektet hade inte blivit av) så räcker det att beräkna finansieringsunderskottet.

6. Beräkna finansieringsunderskottet

Finansieringsunderskottet utgörs av skillnaden i intäkter som krävs för att internräntan ska vara högre än diskonteringsräntan (WACC). Företag kan söka stöd för upp till 100% av stödberättigade kostnader, så länge dessa inte överstiger finansieringsunderskottet.

¹) Meddelande från Kommissionen (2014/C 188/02) [Länk] punkt 31; 2) Ibid, sida 9

7. Beslut av IPCEI

I sjunde och sista steget fattar Kommissionen ett slutgiltigt beslut. Alla individuella projekt måste godkännas innan hela IPCEI:et kan godkännas. Det är **ovanligt att Kommissionen exkluderar projekt** i detta steg av ansökningsprocessen. Kommissionen har inte heller någon tidsbegränsning i sin bedömning av enskilda projekt vilket kan resultera i att processen drar ut på tiden om enskilda ansökningar inte lever upp till kraven.

Kommissionen granskar ansökan för enskilda projekt och den övergripande ansökan parallellt. Eftersom ett integrerat projekt innebär att samtliga enskilda projekt utgör en omistlig del av ett IPCEI, så måste samtliga enskilda projekt godkännas innan hela IPCEI:et kan godkännas.

Ansökningsprocessen avslutas när **samtliga enskilda projekt och den övergripande ansökan godkänns** av Kommissionen.

Som en skyddsåtgärd för att säkerställa att stödet begränsas till vad som är nödvändigt kan Kommissionen begära att stödgivande land använder sig av en s.k. **clawback-mekanism**.

Mekanismen innebär att företag kan bli återbetalningsskyldiga av stöd om projektet visar sig vara mer lönsamt än beräknat i finansieringsunderskottet. Tanken är att clawback-mekanismen ska utformas så att företag behåller incitamenten att maximera egna investeringar och projektresultaten.

I tidigare IPCEI:s användes en sådan clawback-mekanism om stödbeloppet översteg 50 miljoner euro.

Appendix – Intervjuade aktörer

Aktörer IPCEI vätgas

GKN Aerospace

Hybrit

Jämtkraft

Plagazi

Powercell

Rabbalshede Kraft

Ranotor

Scania

Siemens

Volvo

Andra relevanta aktörer

Energimyndigheten

Europeiska Kommissionen

Regeringskansliet

Swedish Electric Transport Laboratory (SEEL) / Research Institutes of Sweden (RISE)

CONTACT

Victor Ahlqvist
vah@copenhageneconomics.com

Anna Möller Boivie
am@copenhageneconomics.com

Copenhagen Economics
Lilla Nygatan 14
SE-111 28 Stockholm

www.copenhageneconomics.com
